

Internetconsultatie Commentaar VBSO

Wetsvoorstel Onderwijs op een andere locatie dan school

In dit voorstel worden maatregelen voor uiteenlopende onderwerpen voorgesteld. Het voorstel meer maatwerk te bieden voor passend onderwijs door de mogelijkheid van het overhevelen van bekostiging naar particuliere scholen past bij het meer passend maken van het onderwijs en heeft onze instemming.

De andere maatregelen om het onderwijs flexibeler te maken (bijvoorbeeld bij een verblijf in het buitenland) passen ook in dat kader. Maar een mogelijkheid introduceren voor het bieden van onderwijs buiten een schoolgebouw voor kinderen met sportieve of culturele talenten in de leeftijd van de basisschool vinden wij niet nodig. Topsport kan makkelijk leiden tot sportverdwazing en een ongezonde wedijver om uit te blinken. Daarbij kan het belang van de ziel verwaarloosd worden voor een overdreven ontwikkeling van het lichaam of andere talenten.

We willen over de eerste drie onderwerpen niet veel zeggen maar richten ons voornamelijk op de voorstellen voor thuisonderwijs. De zorg die de staatssecretaris blijkbaar heeft ten aanzien van de toename van thuisonderwijs kunnen we begrijpen. Worden radicale ideeën bijgebracht aan de kinderen en het deelnemen aan onze rechtsstaat daardoor ernstig belemmerd? Ontvangen kinderen die niet naar een school gaan, wel onderwijs van voldoende niveau? Dat er enig toezicht op thuisonderwijs komt door de inspectie en kwaliteitseisen worden gesteld aan dit onderwijs is voor ons dan ook acceptabel. Dat betekent niet dat de manier waarop het in deze voorstellen ingevuld wordt, onze instemming heeft. We stellen ons voor ogen dat de eisen betrekking hebben op de kerndoelen en de eindtoets. Dit geeft een waarborg voor kwaliteit. De vrijheid dit onderwijs in te richten naar eigen pedagogisch-didactische opvattingen van de ouders moet hierbij gerespecteerd worden. Hoge eisen aan opleiding (minstens Hbo-niveau en pedagogisch- didactische bekwaamheid) en intensief toezicht van de inspectie, wat een bezoek van de inspectie in de thuissituatie toch wel is, beperken die vrijheid van de ouder zo drastisch dat het geven van thuisonderwijs door ouders in feite veelal onmogelijk wordt gemaakt. Ze getuigen niet bepaald van vertrouwen in de ouders die dit thuisonderwijs op zich nemen. Dat is namelijk wel een taak die ze niet zo maar op zich zullen nemen. Het vraagt heel wat van zulke ouders en blijkbaar hebben ze dat er voor over.

Belangrijk bezwaar van de VBSO op deze voorstellen – de reden waarom een organisatie die bedoeld is om schoolonderwijs te bevorderen commentaar uitbrengt - is de voorgestelde afschaffing van het beroep op richting bezwaren. Dit wordt vooral gemotiveerd met een beroep op het advies van de Onderwijsraad, het oneigenlijk gebruik van de vrijstellingsmogelijkheid en de stelling dat het recht van het kind op onderwijs moet prevaleren boven de keuze mogelijkheid van de ouders.

Om te beginnen met het laatste argument: ook internationaalrechtelijk is dit niet sterk. Het EVRM zegt dat de staat het recht van ouders eerbiedigt om zich van die opvoeding en dat onderwijs te verzekeren die overeenstemmen met hun eigen godsdienstige en filosofische opvattingen. Dat is dus wat anders dan de Memorie van Toelichting zegt: "Het recht van toegang tot het onderwijs is dominant ten opzichte van dit recht van de ouders."

Oneigenlijk gebruik door ouders van de vrijstellingsmogelijkheid heft het goede gebruik van deze mogelijkheid niet op. Als er een vermoeden is van oneigenlijk gebruik kan daarover een gesprek gevoerd worden door de leerplichtambtenaar met deze ouders. Dit moet geen reden zijn de vrijstellingsbepaling te schrappen. Vooral het feit dat het richting begrip geen rol meer moet spelen bij het verlenen van vrijstelling van de leerplicht is voor de VBSO onaanvaardbaar. Als de onderwijsraad kiest voor een ruimere interpretatie van het richting begrip betekent dit nog niet in zijn optiek dat richting geen enkele functie meer heeft. Wat bescherming van bepaalde belangen betreft, maakt de Onderwijsraad in zijn advies nog steeds onderscheid in het niveau van bescherming voor scholen op godsdienstige grondslag en die op basis van een specifiek pedagogisch-didactisch concept. Voor het geval dat uiteindelijk in de wetgeving (Meer Ruimte voor Nieuwe Scholen) gekozen wordt voor een ruimer richting begrip – waar de VBSO geen voorstander van is - kan de formulering "bezwaren tegen de richting" ook worden: "bezwaren tegen de inhoud van het onderwijs". Het is dus zeker geen reden om de hele vrijstellingsbepaling te schrappen.

Ook uit meer pragmatisch oogpunt is de voorgestelde wijziging van het vervangen van de uitzonderingsbepaling door een verbreding van de definitie van onderwijs (behalve schoolonderwijs ook thuisonderwijs) niet verstandig. Afgezien van de strenge kwaliteitseisen die nu voorgesteld worden, zou het juist meer mogelijkheden bieden voor thuisonderwijs als een reguliere vorm van onderwijs. En het feit dat ouders thuisonderwijs ook kunnen doen bieden, zoals de Memorie van Toelichting zegt, kan een niet bedoelde en ongewenste oplossing zijn voor de hoge kwaliteitseisen. Het is veel beter de vrijstellingsmogelijkheid vanwege overwegende bezwaren – die natuurlijk (marginaal) getoetst mogen worden - te handhaven en dit niet tot een gewone regel maar als een

uitzondering te beschouwen. De VBSO verzoekt dan ook dit onderdeel evenals het onderdeel met betrekking tot ontwikkeling van talentvolle leerlingen van deze voorstellen in te trekken.

Mr. L. Vogelaar